

בְּדִין כְּלֵהוּ דְחֵלִין וְזַעֲיִן מְקַמֵּיהּ, כְּמָה דְאֵת
אָמַר, (בראשית ט) וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל
חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו', וְהַיֵּי
מִלֵּי, כַּד מְסַתְּפֵלָן וְחַמְאָן בֵּיהּ, הָאִי דִיוֹקְנָא,
וְנִשְׁמַתָּא בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב דְּנִשְׁמַתָּא לְאוּ
בֵּיהּ, צַדִּיקָנָא לֹא מִשְׁתַּנְּיִין מִכְּמָה
דְּהוּה דִּיוֹקְנֵהוּן בְּקַדְמִיתָא. וְכַד בַּר נֶשׁ לֹא
אָזִיל בְּאֶרְחוּי דְאֹרִייתָא, הָאִי דִּיוֹקְנָא
קַדִּישָׁא אֲתַחֲלַף לִיהּ. וְכַדִּין חַיִּוֹת בְּרָא
וְעוֹפָא דְשָׁמַיָא יְכַלִּין לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, בְּגִין
דְּאֲתַחֲלַף לִיהּ הָאִי דִּיוֹקְנָא קַדִּישָׁא, אֲתַחֲלַף
לִיהּ הָאִי דִּיוֹקְנָא דְבַר נֶשׁ.

וְהָא חֲזִי, קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲחַלְף עוֹבְדִין
דְּלַעֲיֵלָא וְתַתָּא, בְּגִין לְאַהֲדָרָא מְלִין
לְאַתְרֵיהוּ, וְלֹא שְׁתַּפְּחָא רַעוּתִיהּ בְּכָל עוֹבְדֵי
דְּעֵלְמָא. דְּנִיּוּאֵל לֹא אֲשַׁתַּנֵּי דִּיוֹקְנֵיהּ כַּד
אֲפִילוּ לִיהּ בְּגוּבָא דְאֶרְיוֹתָא, וּבְגִין כֶּף
אֲשַׁתַּזִּיב. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִי הָכִי, הָא
כְּתִיב, (דניאל ו) אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלֹאכָה וּסְגַר פִּם
אֶרְיוֹתָא וְלֹא חֲבֵלוּנֵי. מִשְׁמַע דְּבְגִין מְלֹאכָא
דְּסַגְר לְפּוּמִיָּהוּ, לֹא אֲתַחֲבֵל.

אָמַר לִיהּ, בְּגִין דָּא לֹא אֲתַחֲבֵל, דְּהָא הֵהוּא
דִּיוֹקְנֵיהּ דְּבַר נֶשׁ זַכָּאָה, אִיהוּ מְלֹאכָא
מְמַשׁ, דְּסַגִּיר פּוּמָא, וְקַשִּׁיר לוֹן, לְנִטְרָא
לִיהּ, דְּלֹא יַחֲבֵלוֹן לִיהּ. וּבְגִין כֶּף אֱלֹהֵי שְׁלַח
מְלֹאכֵיהּ, הֵהוּא דְכָל דִּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא
מִתְחַקְקָן בֵּיהּ, וְאִיהוּ אֲתַקִּיף דִּיוֹקְנֵי בִי, וְלֹא
יְכִילוּ לְשַׁלְטָאָה בִי, וּסְגַר פּוּמִיָּהוּ, וְעַל דָּא
שְׁלַח מְלֹאכֵיהּ וְדָאִי.

וְהָא מְלֹאכָא, הֵהוּא דְכָל דִּיוֹקְנִין מִתְחַקְקָן
בֵּיהּ. דְּכְתִיב, (תהלים קי) יְדִין בְּגוֹיִם מְלֹא
קַמִּיָּה כָּל דִּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא מִיבְעִי

עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'. וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ,
כְּשִׁמְסַתְּפֵלִים וְרוֹאִים אוֹתוֹ,
הַדְּמוּת הַזֹּאת, וְהִנְשָׁמָה בּוֹ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב שְׂאִין
בּוֹ נִשְׁמָה, הַצַּדִּיקִים לֹא מִשְׁתַּנְּיִים
מִכְּמוֹ שֶׁהֵיחָה דְמוּתָם בְּהַתְּחַלָּה,
וְכִשְׁאָדָם לֹא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה,
הַדְּמוּת הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת מִתְחַלֶּפֶת לוֹ,
וְאֵין חַיַּת הַבֵּר וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יְכוּלִים
לְשַׁלֵּט עֲלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהַדְּמוּת
הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת הִתְחַלְּפָה לוֹ,
הִתְחַלְּפָה לוֹ הַדְּמוּת הַזֹּאת שֶׁל כֵּן
אָדָם.

וְכֹא וְרָאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְחַלֵּף הַמַּעֲשִׂים שֶׁלְמַעַלָּה וּמַטָּה
כְּדֵי לְהַחֲזִיר הַדְּבָרִים לְמְקוֹמָם,
וְשִׁימְצָא רְצוֹנוֹ בְּכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.
הַדְּמוּת שֶׁל דְּנִיּוּאֵל לֹא הִשְׁתַּנְּתָה
כְּשֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ לְגַב הָאֶרְיוֹת,
וּמִשּׁוּם כֶּף נְצוּל. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה,
אִם כֶּף, הִנֵּה כְּתוּב (דניאל ו) אֱלֹהֵי
שְׁלַח אֶת מְלֹאכֵי וּסְגַר אֶת פִּי
הָאֶרְיוֹת וְלֹא חֲבֵלוּ אוֹתֵי מִשְׁמַע
שְׁמִשּׁוּם הַמְּלֹאךְ שֶׁסְּגַר אֶת פִּיהֶם,
לֹא נִזְוֶק.

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם זֶה לֹא נִזְוֶק, שֶׁהֲרִי
אוֹתָהּ דְמוּת הָאָדָם הַצַּדִּיק הִיא
הַמְּלֹאךְ מְמַשׁ, שֶׁסְּגַר אֶת הַפֶּה
וְקוֹשֵׁר אוֹתָם לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא
יִזְקִי לוֹ, וּמִשּׁוּם כֶּף אֱלֹהֵי שְׁלַח
מְלֹאכָה, אוֹתוֹ שֶׁכָּל הַדְּמוּת
שֶׁבְּעוֹלָם חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהוּא הַחֲזִיק
בִּי אֶת דְמוּתִי וְלֹא יָכֵלוּ לְשַׁלֵּט בִּי,
וּסְגַר אֶת פִּיהֶם. וְעַל זֶה שְׁלַח וְדָאִי
אֶת מְלֹאכֵי.

וְהַכּוֹרֵאךְ הַזֶּה, אוֹתוֹ שֶׁכָּל הַדְּמוּת
חֲקוּקוֹת בּוֹ, שֶׁכְּתוּב (תהלים קי) יְדִין
בְּגוֹיִם מְלֹא גְיוּת, הוּא שֶׁלֹּא
מִשְׁתַּנָּה לְפָנָיו כָּל דְמוּת הָעוֹלָם,
וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְשֹׁמֵר דְרָכָיו

גְיוּת, אִיהוּ דְלֹא אֲשַׁתַּנּוּ
לִיהּ לְבַר נֶשׁ, לְאַסְתְּמָרָא

וּשְׁבִילָיו כְּדִי שְׁלֵא יַחְטָא לְפָנָי רְבוּנוּ, וַיִּתְקַים בְּדַמוֹת שֶׁל אָדָם. **בא** ראה, יחזקאל שמר את פיו מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שְׁפָתוֹב (יחזקאל ד) וְלֹא בָא בְּפִי בֶּשֶׁר פְּגוּל, זָכָה וְנִקְרָא בֶּן אָדָם. מה כתוב בְּדִנְיָאֵל? (דניאל א) וַיִּשָּׂם דְּנִיָּאֵל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶת בַּג הַמְּלָךְ וּבִיָּין מִשְׁתִּיו, זָכָה הוּא וְהִתְקַים בְּדַמוֹת שֶׁל אָדָם. מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, כָּלֵם מִפְּחָדִים מִלְּפָנָי דְּמוֹתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא שְׁלִיט עַל כָּלֵם וְהוּא הַמְּלָךְ עַל הַכֹּל.

אמר רבי יוסי, משום זה צריך לאדם להשמר מחטאיו ולא יסטה לְיָמִין וּלְשִׁמְאֹל, וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ לְאָדָם לְבַדֵּק בְּחַטָּאֵיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שֶׁהָרִי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד מִמַּטְתּוֹ, שְׁנֵי עֲדִים עוֹמְדִים לְפָנָיו וְהוֹלְכִים עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

רוצה האדם לקום - אותם העדים אומרים לו בשעה שפותח עיניו: (משלי ד) עֵינֶיךָ לֹנְכַח יִבְיטוּ וְעַפְעָפִיךָ יִישִׁירוּ נְגִדֶךָ. קם ומסדר רגליו לְלֶכֶת - אותם העדים אומרים לו: (שם) פֶּלֶס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְגו'. ועל כן, כְּשֶׁהוֹלֵךְ הָאָדָם בְּכָל יוֹם, צָרִיךְ לוֹ לְהִשָּׁמֵר מִחַטָּאֵיו.

בבב יום ויום, כְּשֶׁפָּא הַלֵּילָה, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן וּלְבַדֵּק בְּכָל מַה שֶׁעָשָׂה כָּל הַיּוֹם הַהוּא כְּדִי שִׁישׁוּב מֵהֶם וַיִּסְתַּפֵּל בָּהֶם תָּמִיד, כְּדִי שִׁישׁוּב לְפָנָי רְבוּנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נא) וַחַטָּאתִי נִגְדִי תָּמִיד, כְּדִי שִׁישׁוּב מֵהֶם.

ובא וראה, בזמן שישאל היו בארץ הקדושה, לא נמצא בידיהם חטא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵהוּ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם הִקְרַבְנוֹת שֶׁהָיוּ מִקְרִיבִים בְּכָל יוֹם הָיוּ מְכַפְּרִים עֲלֵיהֶם.

כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ. בְּגִין דְּאִינוּן קָרְפְּנִין, דְּהוּוּ מִקְרַבִּין בְּכָל יוֹמָא, (דף קצא ע"ב)

אַרְחוּי וּשְׁבִילָיו, בְּגִין דְּלֹא יַחְטָא קַמִּיהָ דְּמֵאֲרִיָּה, וַיִּתְקַיֵּים בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם.

תא חזי, יחזקאל נטר פומיה ממאכלי דאיסורי, דכתיב, (יחזקאל ד) וְלֹא בָא בְּפִי בֶּשֶׁר פְּגוּל, זָכָה וְאִקְרִי בֶּן אָדָם. דְּנִיָּאֵל מַה כְּתִיב בִּיה, (דניאל א) וַיִּשָּׂם דְּנִיָּאֵל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶת בַּג הַמְּלָךְ וּבִיָּין מִשְׁתִּיו, זָכָה הוּא, וְאִתְקַיֵּים בְּדִיוֹקְנֵיהָ דְּאָדָם. בְּגִין דְּכָל מַלְיָן דְּעֵלְמָא, כְּלָהוּ דְּחֵלִין מִקַּמִּי דִּיוֹקְנָא דְּאָדָם, דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא עַל כָּלֵהוּ, וְאִיהוּ מִלְּכָא עַל כָּלֵהוּ.

אמר רבי יוסי, בגין דא אצטריך ליה לבר נש, לאסתמרא מחובוי, וְלֹא יִסְטִי לְיַמִּינָא וּלְשִׁמְאֹלָא. וְעַם כָּל דָּא, בְּעֵי לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמַבְדֵּק בְּחֻבּוּי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. דְּהָא כַּד בַּר נֶשׁ קָאִים מְעַרְסִיָּה, תְּרִין סְהַדִּין קְיַיְמִין קַמִּיהָ, וְאַזְלִי בְּהֵדִיָּה כָּל יוֹמָא.

בעי בר נש למיקם, אינון סהדי אמרין ליה בשעתא דאפתח עינוי, (משלי ד) עֵינֶיךָ לֹנְכַח יִבְיטוּ וְעַפְעָפִיךָ יִישִׁירוּ נְגִדֶךָ. קם ואתקין רגלוי למהך, אינון סהדין אמרין ליה, (שם) פֶּלֶס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְגו'. וְעַל דָּא כַּד אָזִיל בַּר נֶשׁ, בְּכָל יוֹמָא, בְּעֵי לִיָּה לְאִסְתַּמְרָא מְחֻבּוּי.

בבב יומא ויומא, כד אתי ליליא, בעי לאסתפלא ולמבדק, בְּכָל מַה דְּעַבַּד כָּל הַהוּא יוֹמָא, בְּגִין דְּיִיתוּב מִנִּיָּהוּ, וַיִּסְתַּפֵּל בְּהוּ תְּדִיר, בְּגִין דְּיִיתוּב קַמִּי מֵאֲרִיָּה. כְּמָה דְּאִתְּ אִמֵּר (תהלים נא) וַחַטָּאתִי נִגְדִי תָּמִיד, בְּגִין דְּיִיתוּב מִנִּיָּהוּ.

ותא חזי, בזמנא דהווי ישראל בארעא, קדישא, לֹא אֲשַׁתַּפַּח בִּידֵיהוּ חוּבָא,

הוּוּ מְכַפְּרֵי עַלְיֵיהּוּ. הַשְׁתָּא דְאַתְגַּלּוּן יִשְׂרָאֵל
מֵאַרְעָא, וְלִית מָאן דְּמְכַפֵּר עַלְיֵיהּוּ, אֹרִייתָא
הִיא מְכַפְּרָא עַלְיֵיהּוּ, וְעוֹבְדֵין דְּכַשְׁרָן, בְּגִין
דְּשְׂכִינְתָא עִמָּהוּן בְּגִלּוּתָא. וּמָאן דְּאִיהוּ לֹא
מְסַתְּפַל בְּאַרְחוּי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גְּרִים
לְשְׂכִינְתָא לְאַתְפַּיָּא בְּגוּ עַפְרָא, כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (ישעיה כו) יִשְׁפִּילָנָה יִשְׁפִּילָה עַד אַרְץ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן מָאן דְּאַשְׁתַּדַּל
בְּאֹרִייתָא וּבְעוֹבְדֵין דְּכַשְׁרָן, גְּרִים לָהּ
לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, לְאַרְמָא רִישָׁא בְּגוּ גְלוּתָא.
זַפָּאָה חוּלְקִיהוּן דְּאִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאֹרִייתָא
יִמְמָא וְלִילֵי.

תָּא חֲזִי, גְּלַגַּל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלוּלִין
בְּעַלְמָא, בְּגִין לְאַרְמָא רִישָׁא דְּצַדִּיקָיָא,
דְּהָא בְּגִין דְּרִים יוֹסֵף רִישִׁיָּה בְּעַלְמָא, עַל
דְּאַשְׁתַּפַּח זַפָּאָה קַמִּיהּ, אַרְגִּיז רַבּוּנָא עַל
עַבְדוּי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר חֲטָאוּ מִשְׁקָה מְלַךְ
מִצְרַיִם וְהָאֵפָה לְאַדְנִיָּהֶם לְמְלַךְ מִצְרַיִם.
וְכֹלָא בְּגִין לְאַרְמָא רִישָׁא דְיוֹסֵף זַפָּאָה. וְתָא
חֲזִי, עַל יְדָא דְחַלְמָא, אַתְּפַיָּא מַעַם אַחוּי,
וְעַל יְדָא דְחַלְמָא אַתְרַבִּי עַל אַחוּי, וְאַתְרַבִּי
עַל כָּל עַלְמָא:

וַיַּחֲלֹמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלָמוֹ בְּלִילָה
אֶחָד אִישׁ כְּפַתְרוֹן וְגו', תָּא חֲזִי,
דְּהָא אַתְמָר דְּכָל חֲלָמִין אֲזֵלִין בְּתַר פּוּמָא,
יוֹסֵף כַּד פִּשְׁר לָהּוּ חֲלָמָא, אַמַּאי פִּשְׁר לְהָאִי
פִּישְׁרָא טְבָא, וְלְהָאִי פִּישְׁרָא בִישָׁא. אָלָא,
אִינוּן חֲלָמִין עַלְיָה דְיוֹסֵף הָוָה, וּבְגִין דְּיִדְע
מְלָה עַל עַקְרָא וְשִׁרְשָׁא דִילָהּ, בְּגִין כִּן פִּשְׁר
חֲלָמָא לָהּוּ כְּמָה דְאַצְטְרִיף. לְכָל חַד וְחַד
פִּשְׁר לָהּוּן פִּישְׁרָא, לְאַהֲדָרָא מְלָה עַל
אַתְרֵיהּ.

כֹּה פְּתִיב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא

עֲכָשׁוּ שְׂיִשְׂרָאֵל גְּלוּ מִן הָאָרֶץ
וְאִין מִי שְׂמִכְפֵּר עֲלֵיהֶם, הַתּוֹרָה
מְכַפֵּרַת עֲלֵיהֶם וּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים,
מִשׁוּם שֶׁהַשְׂכִּינָה עִמָּהֶם בְּגִלּוּת,
וּמִי שְׂאִינוּ מְסַתְּפַל בְּדַרְכֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, גּוֹרֵם לְשְׂכִינָה
לְהַכְנִיעַ בְּתוֹךְ הָעֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה כו) יִשְׁפִּילָנָה יִשְׁפִּילָה עַד
אַרְץ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן מִי
שֶׁמִּשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים
כְּשֵׁרִים, גּוֹרֵם לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל
לְהָרִים רֹאשׁ בְּתוֹךְ הַגְּלוּת. אֲשֶׁרִי
חֲלָקִים שֶׁל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים
בְּתוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת.

בֵּא רָאָה, גְּלַגַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא גְּלוּלִים בְּעוֹלָם כְּדֵי לְהָרִים
אֶת רֹאשׁ הַצַּדִּיקִים, שֶׁהָרִי כְּדֵי
שִׂיּוֹסֵף יָרִים אֶת רֹאשׁוֹ בְּעוֹלָם עַל
שְׁנַמְצָא צַדִּיק לְפָנָיו, הַרְגִּיז אֶת
הָאֲדוֹן עַל עַבְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
חֲטָאוּ מִשְׁקָה מְלַךְ מִצְרַיִם
וְהָאֵפָה לְאַדְנִיָּהֶם לְמְלַךְ מִצְרַיִם,
וְהַכֵּל כְּדֵי לְהָרִים אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל
יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וּבֵא וְרָאָה, עַל יְדֵי
הַחֲלוֹם נִכְנַע מִעַם אַחִיו, וְעַל יְדֵי
הַחֲלוֹם הִתְגַּדַּל עַל אַחִיו,
וְהִתְגַּדַּל עַל כָּל הָעוֹלָם.

וַיַּחֲלֹמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלָמוֹ
בְּלִילָה אֶחָד אִישׁ כְּפַתְרוֹן וְגו'.

בֵּא רָאָה שֶׁהִנֵּה נֶאֱמַר שֶׁכָּל
הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחֲרֵי הֶפְּה.
כְּאֲשֶׁר יוֹסֵף פִּתַּר לָהֶם אֶת
הַחֲלוֹם, לְמָה לְזָה פִּתַּח פִּתְרוֹן
טוֹב, וְלְזָה פִּתְרוֹן רַע? אָלָא
שְׂאוֹתֶם הַחֲלוֹמוֹת הָיוּ עַל יוֹסֵף,
וּמִשׁוּם שֶׁיִּדְע הַדְּבָר עַל עַקְרוֹ
וְשִׁרְשׁוֹ, מִשׁוּם כִּן פִּתַּר לָהֶם
הַחֲלוֹם כְּמוֹ שֶׁצְּרִיף, לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד פִּתַּר לָהֶם פִּתְרוֹן לְהַתְּזִיר
הַדְּבָר עַל מְקוֹמוֹ.

כֹּה פְּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף
הֲלוֹא לְאַלְהֵים פִּתְרוּנִים סִפְרוּ נָא
לִי. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁכִּן צְרִיף

לו לפתר החלום - להפקיד את הפתרון לקדוש ברוך הוא, משום ששם הוא הקיום של הכל וכו' עומד הפתרון.

בא ראה, הרי נאמר שדרגת החלום למטה היא, והיא הדרגה הששית, משום שהרי ממקום הנבואה היא שורה, עד הדרגה הזו של החלום, שש דרגות הן, ועולה הפתרון מדרגת החלום לדרגה אחרת. החלום הוא הדרגה שלמטה, והפתרון עומד עליהם, והפתרון עומד בדבור, ועל פן בדבור עומד הדבר, שכתוב הלוא לאלהים פתונים. הלוא לאלהים ודאי.

בא ראה מה כתוב. ויספר שר המשקים את חלמו ליוסף וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (מלכים ב ב) ויהי כעברם ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. כאן יש להסתפל, שהפסוק הזה הוא תמיהה. ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך, וכי ברשותו זה עומד? והרי הוא ברשותו של הקדוש ברוך הוא! ועוד, שאלישע גם כן היה יודע, מה הטעם שאמר ויהי נא פי שנים ברוחך אלי?

אָאָא ודאי, מי שאוחז בשמים וארץ וכל העולמות, איך זה לא יהיו ברשותו? ודאי שאליהו ושאר הצדיקים, הקדוש ברוך הוא עושה תמיד את רצונם, שכתוב (תהלים קמה) רצון יראיו יעשה, וכל שפן שאותה רוח הקדש שעליו הוריש לאלישע הצדיק, שהיה השמש שלו, והנה הקדוש ברוך הוא אמר לו (מלכים א-ט) ואת אלישע בן שפט מאבל

והא קדשא ברוך הוא אמר ליה (מלכים א ט) ואת אלישע בן שפט מאבל

לאלהים פתונים ספרו נא לי. מאי טעמא, בגין דהכי מיבעי ליה למפשר חלמא, לפקדא פישרא לקדשא ברוך הוא, בגין דתמן איהו קיומא דכלא, וביה קיימא פישרא.

תא חזי, הא אתמר דדרגא דחלמא לתתא איהו, ואיהו דרגא שתיתתא. בגין דהא מאתר דנבואה שריא עד האי דרגא דחלמא, שיתא דרגין אינון. וסלקא פישרא מדרגא דחלמא, לדרגא אחרא. חלמא איהו דרגא דלתתא, ופישרא קיימא עלייהו. ופישרא קיימא בדבור, ועל דא בדבור קיימא מלה. דכתיב הלא לאלהים פתונים, הלא לאלהים ודאי.

תא חזי, מה כתיב, ויספר שר המשקים את חלמו ליוסף וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (מלכים ב ב) ויהי כעברם ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. הכא אית לאסתפל, דהאי קרא תוהא איהו. ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך, וכי ברשותיה קיימא, והא ברשותיה דקדשא ברוך הוא איהו. ותו, דאלישע הכי נמי איהו הוה ידע, מאי טעמא אמר, ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. אָאָא ודאי, מאן דאחיד בשמיא וארעא וכל עלמא, היך לא יהא ברשותיה דא. ודאי אליהו, ושאר צדיקים, קדשא ברוך הוא עביד רעותהון דצדיקייא תדיר. דכתיב, (תהלים קמה) רצון יראיו יעשה, וכל שפן דההוא רוחא קדישא, די עליה, ירית ליה לצדיקא דאלישע, דהוה שמשא דיליה. והא קדשא ברוך הוא אמר ליה (מלכים א ט) ואת אלישע בן שפט מאבל